

Besluit van de raad van de gemeente Noordwijk van 21 december 2011

De raad van de gemeente Noordwijk;

gelet op artikel 3, zesde en zevende lid, juncto artikel 3, derde lid aanhef en onder a van de Winkeltijdenwet;

besluit vast te stellen de hierna volgende toelichting:

Toelichting bij artikel 9 van de Verordening Winkeltijden gemeente Noordwijk 2012

Met deze toelichting bij het toerismeartikel uit de Winkeltijdenverordening geven wij gevolg aan de motiveringsplicht als bedoeld in artikel 3 lid 7 Winkeltijdenwet (Wtw). Deze motivering dient in ieder geval twee onderdelen te bevatten. In de eerste plaats moeten wij motiveren dat is voldaan aan de voorwaarden voor toepassing van artikel 3, derde lid, onder a. In de tweede plaats dient de motivering van het besluit een grondig inzicht te geven in de belangenafweging die aan het besluit ten grondslag ligt (artikel 3, lid 6).

De hierna gegeven motivering voldoet aan deze wettelijke eisen.

Toepassingsvoorwaarden

Wij hebben op grond van artikel 3 lid 3 Wtw de bevoegdheid om bij verordening als de onderhavige vrijstelling te verlenen van het verbod om winkels op zon- en feestdagen geopend te hebben. Deze bevoegdheid is aan voorwaarden gebonden. Deze voorwaarden zijn gesteld in artikel 3 lid 3 onder a van de Wtw.

Er dient binnen de gemeente sprake te zijn van 1) op de gemeente of een deel daarvan gericht toerisme met een substantiële omvang, 2) mits de aantrekkingskracht voor dat toerisme geheel of nagenoeg geheel is gelegen buiten de verkoopactiviteiten die door de vrijstelling mogelijk worden gemaakt (het toerisme dient autonoom te zijn).

De vaststelling of aan deze voorwaarden is voldaan, vergt een beoordeling van alle feiten en omstandigheden van het geval, die nauw verweven zijn met de specifieke situatie van de gemeente Noordwijk.

De gegevens in deze motivering zijn ontleend aan een rapport dat het adviesbureau BMC in oktober 2011 heeft opgesteld naar aanleiding van een onderzoek ten behoeve van deze toelichting bij de aanwijzing van het toeristisch kerngebied.

Wij stellen vast dat, om de volgende redenen aan deze toepassingsvoorwaarden is voldaan.

1. Autonoom toerisme met een substantiële omvang

In deze gemeente is sprake van autonoom toerisme met een substantiële omvang. In deze gemeente is namelijk een aantal unieke toeristische trekpleisters c.q. voorzieningen aanwezig, op grond waarvan deze gemeente zich onderscheidt van andere gemeenten:

Noordwijk aan Zee is één van de oudste badplaatsen van Nederland, sinds 1866, en maakt al jaren deel uit van de top 3 badplaatsen van Nederland. Badplaatsen hebben grote aantrekkingskracht op toeristen en dagjesmensen vanwege de vele recreatiemogelijkheden.

Het gehele jaar door is het strand van toegevoegde waarde voor de bezoeker: zonnen en ontspannen in de zomer en wandelingen langs het strand wanneer het kouder is. Naast het strand kent Noordwijk een interessante natuur, dat een autonome aantrekkingskracht heeft op dagjesmensen die hier naar toe komen om er te verpozen. In het Natura-2000 gebied kunnen bezoekers bijvoorbeeld fietsen, mountainbiken en wandelen. De Stichting Noordwijk Marketing gebruikt in haar profilering van de gemeente primair het aanbod aan natuur en recreatie om mensen te bewegen een bezoek aan Noordwijk te brengen.

Diverse onderzoeken en bronnen geven aan dat toeristen primair voor het strand naar Noordwijk aan Zee komen. Het strand zal voor het leeuwendeel van alle bezoekers de reden van hun bezoek zijn, de horeca en winkels slechts voor een deel van de bezoekers. Marktplan geeft in haar onderzoek van 2006 aan dat mogelijke redenen voor dagbezoek aan Noordwijk aan Zee

strandbezoek, attractiebezoek (in het bijzonder Space Expo) en evenementenbezoek (voornamelijk de Bloemencorso's) zijn¹.

Van de meerdaagse bezoekers zal een groot deel de keuze om in Noordwijk aan Zee te overnachten af hebben laten hangen van de aanwezigheid van het strand. Zo zijn de congresshotels zeer populair vanwege hun nabijheid aan het strand. Zij gebruiken de ligging aan het strand, naast de luxe en het comfort van de hotelfaciliteiten, als primaire reden voor het benaderen van belangrijke klantgroepen.

a. Autonomoer toerisme

De toeristische trekpleisters zijn een onlosmakelijk onderdeel van deze gemeente en trekken voortdurend en in toenemende mate toeristen. Daarom is gebleken dat deze een autonome aantrekkingskracht hebben op toeristen. Dit is tevens een bevestiging dat toeristen niet vanwege de openstelling van winkels komen.

Uiteraard zijn de winkels wel van enige aantrekkingskracht, maar zeker niet de primaire. Het belangrijkste argument hiervoor is, dat de winkels in de Hoofdstraat oorspronkelijk enkel gericht waren op de al aanwezige bezoekers. In de winkeltijdenverordening uit 1996 staat bijvoorbeeld dat enkel aan het strandbezoek gerelateerde artikelen mochten worden verkocht. Dat geeft aan dat er destijds voldoende bezoekers aan het strand waren om rendabele winkels rondom het strandbezoek te openen, en daardoor automatisch aan het toerisme gerelateerd was. Winkelen was voor dit publiek dus niet de hoofdrede voor hun bezoek aan Noordwijk aan Zee.

In het onderzoek van Marktplan (2006) wordt winkelen niet als belangrijkste reden voor dagjesbezoekers aangemerkt. Volgens schattingen van de Noordwijkse Ondernemersvereniging (NOV) en de Vereniging Ondernemersfonds Hoofdstraat Noordwijk (BIZ Hoofdstraat) komt ongeveer een kwart van het winkelend publiek primair voor de winkels naar Noordwijk aan Zee.

Verschillende bevroegde bronnen geven aan dat er sprake is van een gecombineerde aantrekkingskracht van natuur, horeca en winkelmogelijkheden. Dit als geheel maakt dat toeristen ervoor kiezen om naar Noordwijk aan Zee te gaan en niet naar één van de omliggende badplaatsen.

b. Substantiële omvang

Uit cijfers en overige hierna beschreven omstandigheden blijkt dat deze trekpleisters circa 2 miljoen bezoekers per jaar trekken tegen een inwonersaantal van 25.407 in 2011. Daarmee is vast te stellen dat er sprake is van meer dan 'enig' toerisme.

Het aantal toeristische bezoekers in Noordwijk aan Zee is groot: in 2005 waren er 1,45 miljoen bezoekers. Als ook de in de hotels overnachtende bezoekers worden meegerekend betreft dit bijna 2 miljoen bezoekers. Hier kunnen dan ook nog de circa 50.000 overnachtingen in de verblijfsrecreatieve sector bij (op de camping en bij particuliere verhuurders) bij opgeteld worden.

Het Centraal Plan Bureau gebruikt in haar raming van de gevolgen van de nieuwe Winkeltijdenwet de hoteldichtheid als indicator van de toeristische aantrekkingskracht. De hoteldichtheid in de gemeente Noordwijk van ruim 1 per 1000 inwoners is relatief groot en concentreert zich in het bijzonder in Noordwijk aan Zee. In Noordwijk aan Zee is de hoteldichtheid naar schatting 2.

Naast het aantal bezoekers, is ook de toeristische sector als inkomstenbron en werkgelegenheidsbron van groot belang voor Noordwijk aan Zee. Bureau Marktplan schrijft hierover in 2006: *"De toeristische bestedingen in Noordwijk aan Zee zorgen omgerekend voor circa 3.000 fulltime en parttime banen in de gemeente. Bij benadering levert dit het toeristische en toeleverende bedrijfsleven in Noordwijk aan Zee jaarlijks een arbeidsvolume op van 2.000 fte (arbeidsjaren)."*

Dat betekent dat van het totaal aantal banen in Noordwijk als geheel (ongeveer 12.000) een kwart van de toeristische sector afhangt. Ruim 60% van de totale werkgelegenheid in Noordwijk aan Zee is afhankelijk van het dag- en verblijfstoerisme aan de kust (Marktplan, 2006).

Tot slot geeft Marktplan in haar onderzoek aan dat de toeristische sector jaarlijks goed is voor ongeveer € 160 miljoen aan bestedingen in het lokale bedrijfsleven, waarvan twee derde afkomstig is van bestedingen door verblijfstoeristen. Daar komen voor de gemeente Noordwijk nog de

¹ Bron: Sociaaleconomische visie Noordwijk aan Zee, Marktplan, 2006.

inkomsten uit parkeergelden en toeristenbelasting bij. In 2009 was dat ruim € 1 miljoen aan parkeergelden en € 1,76 miljoen aan toeristenbelasting.

2. Winkelopenstelling ten behoeve van het toerisme

De voornaamste toeristische trekpleisters zijn het 13 kilometer lange zandstrand, gelegen langs de Nederlandse kust, en de ten westen en noorden van de bebouwde gelegen duin- en natuurgebieden. Ten noorden van de bebouwde kom van gemeente Noordwijk verbreden de duinen zich tot één 3370 hectare groot duingebied van internationale betekenis. In de westelijke helft zijn de duinen schaarser begroeid.

De openstelling van winkels is nodig ten behoeve van het bezoek van toeristen aan de toeristische trekpleisters omdat de winkels in de Hoofdstraat voornamelijk een vermaakfunctie kennen: nadat men op het strand en/of in de duinen heeft vertoefd, gaan veel toeristen aan het einde van de dag voor korte duur naar de winkelstraat.

Het winkelgebied Hoofdstraat is een verlengstuk van de boulevard, waar veel gewandeld wordt. Een groot deel van het winkelend publiek slentert of flaneert vanaf de boulevard langs de winkels zonder dat men specifiek naar een product op zoek is en doet relatief weinig aankopen. Men winkelt om het winkelen zelf, het zogenaamde 'funshoppen'. Toch wordt naar schatting 20% van de totale winkelomzet op zondagen behaald. Winkelen vormt ook vaak de overgang tussen recreatie en horecabezoek. Men wil niet direct naar een restaurant om te dineren, maar eerst nog winkelen.

Diverse bronnen geven aan dat de vermaakfunctie voornamelijk van belang is als achtervang attractie bij slecht weer ('slechtweervoorziening'). Dit is zeker van belang voor toeristen die langer dan een paar uur gepland hadden in het dorp te blijven of er te overnachten. Noordwijk aan Zee heeft weinig overdekte attracties voor als het weer slecht is.

Voor toeristen die op zondag een bezoek aan Noordwijk aan Zee brengen en toevallig door de winkelstraat lopen, is het een prettiger beeld dat de winkels geopend zijn dan wanneer ze gesloten zouden zijn. De gezellige drukte in de winkelstraat is sfeerbepalend voor de beleving en voor het totaalbeeld dat men van Noordwijk aan Zee heeft na een (toeristisch) bezoek.

Nu aan de toepassingsvoorwaarden van artikel 3, derde lid, onder a Wtw is voldaan is de raad bevoegd van de bevoegdheid als bedoeld in artikel 3 lid 3 onder a gebruik te maken. In artikel 10 van deze verordening maken wij van deze bevoegdheid gebruik.

3. Inventarisatie van de belangen

De raad mag deze bevoegdheid toepassen na afweging van de daarbij betrokken belangen (artikel 3 lid 6 Wtw). De raad is verplicht in ieder geval de volgende belangen in de afweging te betrekken:

- a. Werkgelegenheid en economische bedrijvigheid in de gemeente, waaronder mede wordt begrepen het belang van winkeliers met weinig of geen personeel en van winkelpersoneel;
- b. De zondagsrust;
- c. De leefbaarheid, de veiligheid en de openbare orde in de gemeente.

4. Omschrijving van de belangen

a. Economische belangen

Zoals aangegeven in artikel 1 onder b. is de werkgelegenheid in Noordwijk aan Zee sterk afhankelijk van de toeristische sector, dit betreft ongeveer een kwart van de banen in de gemeente. De economische bedrijvigheid is hier sterk van afhankelijk.

In termen van aantallen betreft dit ongeveer 100 bedrijven in de horecasector en 130 winkels in de detailhandelsfeer binnen het Hoofdstraat winkelgebied. Van alle bedrijven in Noordwijk is ongeveer de helft gelieerd aan de toeristische sector. Voor de winkels in de Hoofdstraat geldt zelfs dat circa 60% van de toonbankomzet door dag- en verblijfstoeristen wordt gegenereerd².

Om in te schatten wat het belang is van de zondagsopening voor de winkels in de Hoofdstraat is uitgegaan van gesprekken die met verschillende winkeliers zijn gevoerd. De winkeliers verschillen sterk in hun afhankelijkheid van de zondagsopening. Er worden verschillende omzetpercentages genoemd, maar de meerderheid noemt een omzetpercentage van rond de 20%. Voornamelijk de

² Bron: Sociaaleconomische visie Noordwijk aan Zee, Marktplan, 2006.

eenmalige toeristen winkelen op zondag in Noordwijk aan Zee, het verdwijnen van de koopzondagen zou naar schatting een omzetverlies van 10% voor de winkeliers kunnen betekenen. Hier moet de kanttkening worden gemaakt dat de ene winkelier met veel grotere verliezen geconfronteerd zal worden en de gevolgen ervan niet kan dragen, terwijl de ander het verlies wellicht wel kan dragen. Vooral de winkels die geen onderdeel van een grotere keten zijn, of waar sprake is van een franchiseconstructie, lopen daarmee een fors risico. Omdat de eigenaren van de kleinere winkels zelf vaak op zondag in de winkel staan bespaart men maximaal op personeelskosten, met een hogere winst als gevolg van deze kostenbesparing.

Het economische belang van de zondagsopenstelling van de winkels is groot en is ook voor de horeca van belang. Voor de horeca zou sluiting van de winkels op zondag een groot verlies opleveren, een schatting hiervoor is echter moeilijk te maken. Wel kan er een inschatting van de omzet op zondag binnen de horeca gemaakt worden: mogelijk een kwart van de weekomzet.

Winkelmogelijkheden worden als belangrijk aangemerkt omdat het de opmaat is voor bezoek aan cafés en restaurants. Zo pleiten horecaondernemers voor een verruiming van de openingstijden op zondag, zodat de bezoekers tot etenstijd in het dorp 'vermaak' vinden en daarna ook zullen dineren in het dorp. Uit dit pleidooi blijkt dat de winkelmogelijkheden als belangrijk worden ervaren voor de doorstroom van klanten naar de horeca.

Als voor de totale toeristische sector wordt uitgegaan van a) een voorzichtige schatting van 10% minder bezoekers op zondag aan Noordwijk aan Zee, b) € 160 miljoen aan totale bestedingen in de toeristische sector in de gemeente en c) het belang van de zondag in de totale omzet (ruwweg een kwart), zou het verlies ongeveer 2,5%, ofwel € 4 miljoen bedragen.

Uiteraard wordt een deel hiervan opgevangen doordat nog altijd twaalf koopzondagen per jaar mogelijk zijn in niet-toeristische gebieden, maar omdat Noordwijk aan Zee in dit hypothetische geval niet meer bekend staat om haar winkelmogelijkheden op zondag, zal dat slechts een klein deel van het verminderde bezoek op kunnen vangen.

b. Zondagsrust

De zondagsrust is voor de directe omwonenden van het winkelgebied uiteraard van belang. Echter, de geïnterviewde bewoners geven allen aan dat de koopzondag voor hen geen probleem oplevert. Een deel maakt van de omwonenden maakt zelf gebruik van de zondagopenstelling. Een ander deel doet dat niet omdat het te druk is, of vanwege religieuze bezwaren.

Een aantal bewoners noemt het belang van de gezellige sfeer op zondag als gevolg van de winkels die open zijn. Een vertegenwoordiger van een wijkvereniging geeft aan dat er wel mensen zijn die hun zondagsrust elders zoeken. Aangezien de zondagsopening al 35 jaar van kracht is, waren veel van de huidige bewoners op de hoogte van deze omstandigheid op het moment dat zij besloten in het centrum van Noordwijk aan Zee te gaan wonen. De bewoners zijn er dan ook aan gewend.

Ook de vertegenwoordigers van wijkverenigingen van de omliggende wijken Het Oude Zeedorp en Groot Dobbelmannduin, hebben geen grote bezwaren genoemd tegen de zondagsopening van de winkels.

c. Leefbaarheid, veiligheid en openbare orde

Voor wat betreft deze aspecten geldt dat ook dit over het algemeen niet bezwaarlijk is voor de bewoners, het huidige winkelend publiek wordt niet als overlastgevend ervaren en gezien. Ook het aantal incidenten is zeer beperkt.

Er zijn gesprekken met de bewakers van de openbare orde geweest om dit te valideren. Echter, het huidige winkelend publiek wordt niet als overlastgevend gezien.

Wel ondervindt een aantal bewoners van het centrum last van de vele auto's die er worden geparkeerd. In een bredere schil rondom het centrum is sinds kort betaald parkeren ingevoerd, waardoor de parkeerdruk aanzienlijk minder is geworden.

5. Afweging van de belangen

Het doel van de Wtw is onder meer het borgen van de zondagsrust door zondagopenstelling van winkels te verbieden, en is de hoofdregel. Dit belang heeft de raad betrokken en gewogen.

Noordwijk heeft van oudsher een toeristische aantrekkingskracht. Dit brengt automatisch een aantasting van de zondagsrust met zich mee. Om de bezoekers zo goed mogelijk te stroomlijnen en om de aantasting van de zondagsrust zo veel mogelijk te beperken, zijn bij het aanwijzen van het gebied en de tijden van winkelopenstelling op zondag enkele borgingen aangebracht. Het gaat om de volgende zaken.

De winkels in het gebied mogen worden geopend vanaf 12.00 uur. Hiermee is in ieder geval de ochtendrust geborgd.

De begrenzing van het gebied is aangescherpt ten opzichte van de oude verordening. Het aantal winkels dat geopend mag zijn, is niet gewijzigd. Bij de wijziging zijn de gebieden met een woonfunctie zo veel mogelijk uitgesloten.

Voor een zorgvuldige afweging vindt de raad het belangrijk dat alle belangen goed worden omschreven en zo mogelijk met feitelijke gegevens worden toegelicht. Hierbij is ingegaan op de gevolgen van de beoogde winkelopening op zondag voor die belangen.

De gemeente Noordwijk heeft het bureau BMC Onderzoek opdracht gegeven om de diverse belangen goed in beeld te brengen *door middel van consultaties van belanghebbenden (inwoners en ondernemers in toerisme en detailhandel) en economisch onderzoek*. De resultaten van het onderzoek zijn aan de gemeente gerapporteerd in het door BMC opgestelde onderzoeksrapport van 28 september 2011. De uitkomsten en conclusies uit het rapport liggen ten grondslag aan de Verordening Winkeltijden Noordwijk 2012 en zijn verwerkt in deze toelichting.

Wij kiezen ervoor om vrijstelling te verlenen voor het beschreven winkelgebied te Noordwijk aan Zee waarbij de belangenafweging dienovereenkomstig breed heeft plaatsgevonden en op grond waarvan wij van mening zijn dat het te motiveren is om de onderhavige vrijstelling toelaatbaar te verlenen.

Noordwijk, 21 december 2011